

Natuur- en Vogelwacht
"De Alblasserwaard"

ONZE WAARD

HERFST 2021 www.nvwa.eu

1969

2021

BESTUUR

Voorzitter	<i>Sjoerd Veerman</i>	Alblasserdam	voorzitter@nvwa.eu
Secretaris	<i>Pieter Bieren</i>	Arkel	secretaris@nvwa.eu
Penningmeester	<i>Sjoerd Swierstra</i>	Bleskensgraaf	penningmeester@nvwa.eu
Bestuurslid	<i>Wim Hoogkamer</i>	Papendrecht	078-6154464
Bestuurslid	<i>Nel Welschen</i>	Dordrecht	078-6172348
Bestuurslid	<i>Jopie Zwartbol</i>	Alblasserdam	Jzwartbol857@gmail.com

NVWA ONLINE

Website	www.nvwa.eu
Mail	info@nvwa.eu
Twitter	@deNVWA

INLEVERDATA KOPIJ

Winternummer	1 december 2021
Voorjaarsnummer	1 maart 2022
Zomernummer	1 juni 2022
Herfstnummer	1 september 2022

CONTRIBUTIES

Ledenadministratie Elly Hoogkamer
 Postbus 171 3350 AD Papendrecht
 ledenadministratie@nvwa.eu

IBAN NL60INGB 0001 9974 31	
Volwassenen per kalenderjaar	17,50
Jeugdleden tot 18 jaar	7,50
IVN-lidmaatschap extra	12,00
'Het Vogeljaar' bestaand abonnement	13,00

COLOFON

Secretariaat Postbus 171
 3350 AD Papendrecht

IBAN NL85RABO 0113 0630 83
 t.n.v. Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard"

NATUUR- EN VOGELWACHT "DE ALBLASSERWAARD"

De vereniging is opgericht op 25 november 1969 en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam op 5 januari 1979 onder nummer 40321641. Artikelen blijven voor verantwoording van de auteurs. Overname is toegestaan, mits met bronvermelding.

Redactie

Anja Hagen, Tom Kalkman en Dick Markesteijn -
 redactieonzewaard@nvwa.eu

Opmaak en drukkerij Vanderperk Groep
 Oplage 650

Tekening voorkant Mannetje Groene specht
 Piet van Meerkerk
 Foto achterkant Janny Kleijn

INHOUD HERFST 2021

3	Van de voorzitter				
4	Deelname aan RABO ClubSupport 2021	7	Wat is dat nou voor ding?	10	Vier rovers kregen een tweede kans
	Planten- en insectenwerkgroep		Bezoek burgemeester Segers aan educatieve heemtuin	11	Een terugblik op het weidevoelge seizoen 2021
5	De brug	8	Geslaagd met hulp van NVWA-schoolgidsen	14	Focus op de Steenuil
6	Restauratie oude aanhangwaggen en nieuwe overkapping	9	Cephalaria transsylvanica	16	Een kilometerhok inventariseren
				19	Activiteiten en werkgroepen

Van de voorzitter

Vakantie in eigen land. Dit jaar beleefden wij onze zomervakantie in Nederland en het kwam zo uit dat we achtereenvolgens Groningen, Friesland, Drenthe en Overijssel bezochten. Op de dijk bij Paesens-Moddergat was er een moment om over het wad te staren. In Groningen het Hogeland bezoeken - boven Groningen, al die rust en ruimte. Varen in de Wieden en wandelen in de Weerribben. Allerlei mooie indrukken opdoen.

En de dag na deze uitjes wandelen in de Alblasserwaard. We kregen namelijk de Zuid-Hollandse Milieufederatie op bezoek in de regio. Het jaarlijks uitstapje van deze organisatie met deelnemers uit de hele provincie, zij kregen een beeld van onze vereniging en van de Alblasserwaard. De Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland kent een Raad van Aangesloten Organisaties en een Raad van Toezicht. In de Raad van Aangesloten Organisaties (RAO) zitten natuur- en milieuverenigingen die een regio vertegenwoordigen. Namens de Alblasserwaard zit Jacques Verhagen in de RAO. De RAO bespreekt met de directie van de Federatie het beleid voor het komend jaar, waaronder energietransitie en biodiversiteit.

Naast deze regio-overstijgende thema's worden ook de regio-gebonden thema's besproken, zoals de bodemdaling van onze regio en de toenemende druk om in het duingebied meer te bouwen.

Voor Corona bezochten we de Hoekse Waard met de nadruk op windturbines langs de Oude Maas. Dit jaar verzorgden wij dus het jaarlijks uitstapje van de RAO. Ik mocht een beeld schetsen van de vereniging en onze (vele) activiteiten, daarnaast ook van de mooie polder waar we wonen en werken. Jacques Verhagen vertelde over een aantal projecten die spelen, zoals de RES Alblasserwaard, de informatieverzameling en -verdeling via het project HANCA. Ook de samenwerking in Gebiedsplatform en in vele andere organisaties kwam aan bod. Bijzonder om te merken dat de deelnemers uit alle hoeken van de provincie met bewondering kijken naar de samenwerking die we in de Alblasserwaard hebben. Met boeren en burgers, met gemeente, waterschap, regio en provincie.

Daarna bezochten we Donkse Laagten waar Luc Oevermans vertelde over de geschiedenis van de polder. Het verschijnsel donk was bij de meeste deelnemers niet bekend. Is het werkelijk een zandduin? Ja, dit open veenweidegebied is van grote natuurhistorische waarde om zijn oude rivierduinen (donken) en zijn drassige weiden waar zeldzame planten groeien en bijzondere weidevogels hun broedplek hebben. Sinds 1983 beheert Staatsbosbeheer 160 hectare van dit veenweidegebied dat is opengesteld voor het publiek. Vanaf 2009 maakt

Streeknatuurcentrum weer open

Na een lange sluiting opent het SNC aan de Matenaweg 1 haar deuren weer!

Vanaf zaterdag 16 oktober zijn we weer geopend op:

Woensdag van 12:00 - 17:00 uur en op

Zaterdag van 10:00 - 17:00 uur.

Wel gelden de overheidsvoorschriften. Dus toegang alleen met een coronapas (QR-code) en ID.

Het bestuur

de Donkse Laagten deel uit van Natura2000, een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden.

In 2020 en 2021 hebben we als streeknatuurcentrum niet goed kunnen functioneren in de recreatieve zin, het was niet mogelijk bezoekers te ontvangen. We hopen dat 2022 betere tijden biedt. In het winterseizoen is het gebouw zoals gebruikelijk op woensdag en zaterdag open en hopelijk kunnen we ook de lezingen weer oppakken.

Recent is de brug van het terrein van het streeknatuurcentrum naar de heemtuin vernieuwd, omdat de oude brug niet meer veilig was. Onze vrijwilligers hebben een heel nieuwe brug gemaakt. We zijn erg blij dat het met eigen mensen lukt om voor betrekkelijk weinig geld een goede solide brug te construeren.

Tot slot: op 8 september ging de film over De Alblasserwaard in première. In ons jubileumjaar hebben we financieel bijgedragen aan de totstandkoming van deze film. Ook hebben leden van onze vereniging actief meegewerkt om dit prachtige oud-Hollands weidegebied te tonen met zijn uitgestrekte weilanden, plassen, lange sloten, molens en heel veel wilde dieren. Het is het leefgebied van Grutto's, Purperreigers, Hazen, Brandganzen, Reeën, Heikikkers, Bruine kiekendieven en Argusvlinders. We volgen deze dieren op cruciale momenten in hun leven en ontdekken welke uitdagingen zij hier allemaal voor hun kiezen krijgen.

In overleg met Stijn en met Landvast proberen we een filmbijeenkomst te plannen voor onze leden. Mogelijk kan dat in november, in de hoop dat er dan meer mensen in de bioscoopzaal kunnen worden verwelkomd.

Sjoerd Veerman, voorzitter NVWA

Deelname aan RABO ClubSupport 2021

tekst Sjoerd Swierstra, penningmeester van de NVWA

De Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard doet ook dit jaar weer mee aan de RABO clubkas support actie van de coöperatieve vereniging RABO-bank Drechtsteden. In voorgaande jaren heeft de Natuur- en Vogelwacht telkens aanzienlijke geldbedragen ontvangen van de Rabo clubkas support zonder dat wij als NVWA daarvoor reclame /oproepen /acties/ aansporingen gedaan hebben. Ik als penningmeester van de NVWA wil nu alle stemgerech-

tigde leden van de NVWA (die dus ook lid zijn van de coöperatie), oproepen hun stem uit te brengen op de Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard (en spoor uw collega-leden van de coöperatie aan hetzelfde te doen). Dit kan in de periode van 4 tot 25 oktober op onderstaande website.

Het bestedingsdoel is dit jaar de transitie van ons weiland aan de Geerweg in Bleskensgraaf (eigendom van de NVWA) Dit gaat van een agrarische bestemming naar natuurbestemming. Het weiland wordt drassig gemaakt, de grond wordt verschaald en het gras wordt pas gemaaid nadat de legsels van de weidevogels uitgekomen zijn. Wij streven naar een kruidenrijk grasland waar ook orchideeën kunnen gedijen.

Zie de website van de actie:
www.rabo-clubsupport.nl/ijsselmonde-drechtsteden/deelnemers.

Hier kunt u uw stem uitbrengen.

Planten- en insectenwerkgroep

tekst en foto's Bram van Vliet

De afgelopen zomer heeft de PIWG op beperkte schaal kilometerblokken geïnventariseerd. De overige activiteiten lagen vrijwel stil. Wel zijn individuele leden met elkaar op pad gegaan.

De meerdaagse excursie, die altijd in het voorjaar gehouden wordt, is wel doorgegaan, maar nu in augustus. Met zeven deelnemers werd de Eifel bezocht. Hoewel het hoogtepunt van het vlinderseizoen al voorbij was, werden er toch nog 25 verschillende soorten vlinders gezien.

Omdat er nog geen vergaderingen zijn geweest, is er voor de komende maanden geen programma vastgesteld.

In ieder geval starten de mosseavonden in het Streek-natuurcentrum. Bijna elke woensdagavond om 19.30 uur. Wel altijd even bij de coördinator informeren of het door gaat (soms wordt een andere avond gekozen). Het bezoeken van de mosseavonden leidt tot geen enkele verplichting. Wie eens een keertje kennis wil maken met mossen is van harte welkom.

De brug

tekst en foto's Wim Hoogkamer

De nieuwe brug, brengt je heen..., en als het moet, ook weer terug.

Al enige tijd waren er een aantal planken van de brug bij het centrum afgebroken en die konden niet worden gerepareerd. Na onderzoek bleek dat de liggers onder het brugdek door vocht waren aangetast. Na enig overleg en een calculatie van de kosten voor vervanging, zijn we uitgekomen op een betonnen brug, met gebruikmaking van de nog bruikbare delen van de opbouw van de oude brug. Hout is op dit moment kostbaar en niet op korte termijn te leveren.

Toen kwam de vraag wie dit zou gaan uitvoeren en in overleg met leden van de knotploeg is besloten om het in eigen beheer te doen. Op de laatste dag van mei zijn we gestart met de ontmanteling van de oude brug en toen bleek dat het besluit tot vervanging juist was. Een van de liggers was voor 80% doorgerot en kon ieder moment breken. Aan een van de landhoofden was de brug verlengd, maar dat was niet aan de liggers bevestigd. Dat was de reden waardoor de brug aan een zijde

steeds verder verzakte.

Na de sloop zijn eerst twee nieuwe landhoofden gestort, met een verankering in de grond. Vervolgens is daarop een VBI vloer aangelegd met betonnen vloerblokken. Er is niet gekozen voor kunststof blokken omdat dit voor muizen en ratten voor een prachtige nestgelegenheid zou zorgen. Door de zijanten af te werken met een extra ligger pasten het bestaand hek en de houten brugleuning perfect op de brug. De afwerkvloer vloer is in overleg met Lekbeton uit Groot-Ammers gestort en direct afgewerkt met een split laag, om gladheid tegen te gaan. Vervolgens is de opbouw pasgemaakt en geplaatst. Het resultaat is voor iedereen te bewonderen zodra het Streek Natuur Centrum weer opengaat.

In totaal is er gedurende 7 weken door gemiddeld 4 mensen aan de brug gewerkt, in de tijd dat de knotploeg normaal actief is.

De werkzaamheden in volle gang

Restauratie van oude aanhangwagen en een nieuwe overkapping

tekst en foto Nik Blom

Een oud spreekwoord luidt: door schade en schande wordt men wijs.

Dit geldt ook voor de knotploeg. Onze aanhangwagens en de boot stonden altijd in weer en wind in de openlucht op ons terrein en helaas heeft dit tot schade geleid. Na aanschaf van onze nieuwe aanhangwagen bleef onze oude aanhanger met gaten in de zijboorden ongebruikt staan. Wij hebben voor ons werk wel twee aanhangwagens nodig en daarom werd besloten deze aanhanger te renoveren. De verrotte zijboorden zijn verwijderd en de wagen werd verder gestript en de velgen zijn opnieuw in de Hammerrite gezet. Wij wilden de houten zijboorden vervangen door metalen boorden en op de grondplaat een metalen plaat, zodat die tegen stootje kan. De maten werden genoteerd en we plaatsten een bestelling bij het Carrosseriebedrijf van der Schree in Alblasserdam. Helaas door de Corona tijd duurde het lang voordat metalen platen voor de aanhanger werden afgeleverd. Daarna ging het heel snel. Wim Hoogkamer herstelde de aanhangwagen in een recordtempo.

Om onze aanhangers niet meer in weer en wind buiten te laten staan hebben we Cees Bezemer gevraagd een ontwerp voor een overkapping te maken (hij ontwierp

ook de overkapping van ons houthok). Cees ging voortvarend te werk en er kwam een mooi ontwerp. Het enige wat wij er graag aan toe wilden voegen was, dat de ontstane ruimte ook gebruikt kon worden voor het kloven van open-haardhout tijdens de regen en dat er eventueel een barbecue onder kan worden gehouden. Er kwamen dus in de dakbedekking enkele licht doorlatende platen, waardoor de overkapping multifunctioneel werd. Er werd een bouwploeg samengesteld die snel aan het werk ging. De contouren waren na enkele weken reeds zichtbaar!

Een maand lag het werk stil i.v.m. de vakantie van de bouwmeester, maar op 11 augustus 2021 werden de overkapping en de nieuwe brug officieel door betreffende ontwerpers/bouwmeesters geopend, gevolgd door een klein buffet als traktatie voor de aanwezige knotters als dank voor hun enorme inzet bij zowel de brug, de aanhangwagen en de overkapping. Ik ben trots op de geleverde inzet van al onze knotters!

De ringgroep in 2021

tekst Ad Kooij

Afgelopen seizoen mochten we weer op verschillende locaties ons vang- en ringwerk verrichten. Helaas speelden ook dit jaar de perikelen rond Covid 19 ons parten. Hierdoor zijn we, zeker in het begin, minder actief geweest dan we graag gewild hadden. Daardoor zijn we ook niet actief op zoek gegaan naar een nieuwe vanglocatie, maar hopelijk kan het er komend jaar wel van komen.

In verband met de hoge benzineprijzen hopen we op een plek in de west- Alblasserwaard.

We vingen/ringden in totaal 219 vogels, verdeeld over: 25 volgroeide exemplaren, 172 nestjongen en 15 terugvangsten van vogels uit de voorgaande jaren. Het meest opvallende was wel dat we op een locatie waar we tot een enkel jaar geleden minimaal 15 nesten hadden, dit

jaar geen enkel broedgeval vonden. Het is totaal onduidelijk waardoor of waarom.

We hadden één vangst van een in België geringde vogel waar we de verdere gegevens nog niet van hebben ontvangen.

Alle andere terugvangsten waren van vogels die we in de vorige jaren al geringd hebben.

De eerste pullen ringden we op 27 mei en de laatste drie op 3 september.

Slechts één keer eerder ringden we pullen op een nog latere datum, dat was op 5 september.

De keren dat we op Landhoeve waren voor slapers was er geen zwaluw te bekennen, maar wel vele 1000-den Spreeuwen.

Allen die het weer mogelijk maakten, worden wederom hartelijk dank gezegd

Vraag aan u: Wat is dat nou voor ding in die tuin?

Dat moeten voorbijgangers in een tuin in Sliedrecht gedacht hebben.

Ad Kraaijeveld maakte er een foto van en stuurde hem naar Jan Andeweg. Maar ook hij moest het antwoord schuldig blijven en stuurde de foto naar Bram van Vliet en naar de postbus van de redactie.

Wij leggen de vraag aan onze lezers voor: **wat is dit voor 'object'?**

Nee, het is geen knuffel van een kind, maar wat dan wel?

Hoog bezoek

Burgemeester Segers van de gemeente Molenlanden bezoekt de educatieve heemtuin in het Alblasserbos

tekst Leen den Ouden, foto's mevrouw Anneke Segers

Op 22 juli j.l. mochten wij de Burgemeester van Molenlanden dhr. Segers met zijn vrouw ontvangen in de educatieve tuin in het Alblasserbos.

Eerst een kop koffie op het door de bruggenbouw nog rommelige terras (zie elders in dit blad), maar waar gewerkt wordt moet dat te zien zijn. We konden veel vertellen over de inrichting van de Alblasserwaard en in de tuin konden we op 'Madurodam-schaal' laten zien wat de kenmerken van de Alblasserwaard zijn.

De heer Segers bleek zeer geïnteresseerd, getuige de vele vragen die hij stelde en ook zijn vrouw was zeer belangstellend, van haar zijn de gemaakte foto's. Ook de natuurwaarden in de Alblasserwaard kwamen uitgebreid aan de orde. Deze zijn van groot belang en vormen een zeer essentiële factor. Daarbij speelt de Gemeente Molenlanden een grote, zo niet de hoofdrol, bij hetgeen er in de toekomst met de Alblasserwaard staat te gebeuren. De gemeente Molenlanden zal in dit spel de hoofdfiguur zijn, waarin de burgemeester zeker ook een belangrijke rol heeft.

Vlinder in de heemtuin

De Kattenstaart in bloei

De rondleiding door Leen den Ouden

Geslaagd met hulp van de NVWA-schoolgidsen

tekst Arjan Korteland, Stichting BIJ de Heerlijkheid

Eindelijk was er weer gelegenheid om iets te organiseren en een zomeractiviteit voor kinderen leek ons een goed idee. Ook om proef te draaien met de stapstenenroute, een natuurspel door de boomgaard dat net af was. Maar ja, waar haal je begeleiders vandaan?

Stichting BIJ de Heerlijkheid is een onderdeel van De Heerlijkheid van Papendrecht. In de 'Heerlijkheids'-boomgaard is een bijenwandelroute naar de stal met de honingbijkasten, maar we zorgen ook voor goede leefomstandigheden voor wilde bijen via bijenhôtels en bijentuinen.

Voor Corona organiseerden we in samenwerking met de Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard twee keer per jaar een kinderactiviteit in onze boomgaard: de bijenroute en de zintuigenroute. We maakten daarbij dankbaar gebruik van de schoolgidsen van de NVWA. En ook nu was één 'belletje' (tegenwoordig gaat dat via de app) voldoende om vier schoolgidsen enthousiast te krijgen om ons te helpen. Zo gebeurde het dat er in de zomervakantie op een mooie woensdagmorgen 27 kinderen stonden te trappelen om onder begeleiding van de gidsen de boomgaard in te gaan.

Het spelprogramma bestaat uit negen getekende bordes met elk een thema dat betrekking heeft op de natuur in de boomgaard, zoals vogels, nuttige dieren, de seizoenen en natuurlijk de bijen. In vijf groepjes door de boomgaard met uitleg over natuurlijke vijanden, zoals oorwormen en lieveheersbeestjes, die ons meehelpen om de bladluizen in toom te houden en over vleermuizen die fruitmotten vangen en zo zorgen voor minder

schade aan appels. En natuurlijk vertelde onze imker ieder groepje iets over honingbijen, maar ook over wilde bijen en hoe belangrijk deze insecten zijn voor de bestuiving van appels en peren.

De schoolgidsen zouden de schoolgidsen niet zijn als ze zelf ook nog allerlei dingen ontdekten. Onder een tegel een groot mierennest, met werksters die snel de eitjes in veiligheid brengen, het geluid van een 'lachende' groene specht en een brandnetel vol met rupsen van de Dagpauwoog. Ook de oude knotwilg die onderdak biedt aan een bramenstruik, een vlierbes en heel veel insecten, blijft niet ongezien.

Hoe leuk is het voor kinderen om de zaadjes van de Springbalsemien een handje te helpen. En hoe leuk is het voor ons om te ontdekken dat er nog heel veel kinderen zijn die oog hebben voor de natuur en er iets over willen leren. Wat is het mooi als een jongetje van 6 jaar vliegensvlug een beestje van de bodem grijpt en trots roept: "Ik heb een duizendpoot gevangen".

Een geslaagde morgen met heel veel dank aan Mirjam, Rien, Nel en Ineke. Zonder jullie was het niet gelukt!

Cephalaria transsylvanica

tekst en foto's Bram van Vliet

Cephalawat? Waarom een titel die je drie keer moet lezen om hem één keer uit te kunnen spreken? Het is niet dat ik interessant of moeilijk wil doen. De plant heeft domweg geen Nederlandse naam. Dat komt omdat er maar één vindplaats in Nederland is en wel in de Alblas-serwaard!

Toen ik de plant in 2018 voor het eerst zag, kon ik hem niet thuis brengen. Hij lijkt wat op Beemdkroon en zo heb ik hem ook ingevoerd op Waarneming.nl. Ook daar was niet gelijk duidelijk welke soort het was en geadviseerd werd een exemplaar te drogen en naar het Nationaal herbarium in Leiden op te sturen.

Dat heb ik gedaan en het verlossende antwoord was: *Cephalaria transsylvanica*.

Nieuw voor Nederland!

Hoe komt zo'n plant daar terecht? Via tuinafval belanden planten wel eens in de natuur, maar het is niet direct een fraaie tuinsoort, dus dat mensen hem hier gedumpt hebben, lijkt onwaarschijnlijk. Is er zaad met het rivierwater mee gekomen? Zou kunnen.

Wie de plant in levende lijve wil zien, moet naar het mr. dr. Kolff gemaal in Hardinxveld gaan. Het gemaal staat aan het eind van het Kanaal van Steenenhoek en loost het water van de Linge in de Merwede.

Aan de westkant van het gemaal, aan de buitenkant van

de dijk tussen de basaltblokken staan de *Cephalaria*'s. Als dit nummer van Onze Waard verschijnt zijn ze nog wel te vinden, al is de bloeitijd dan wel voorbij. Anders wachten tot volgend jaar zomer.

Bij zeldzame planten moet je altijd oppassen om de vindplaats bekend te maken, omdat er mensen zijn die planten uit gaan graven. Maar er staan er zo veel dat dit geen bedreiging vormt.

Een grotere bedreiging vormen de plannen voor de bouw van een nieuw boezemgemaal ter vervanging van het huidige gemaal. Dat zou kunnen betekenen dat de groeiplaats van de plant verloren gaat.

Dan de naam: *Cephalaria* is afkomstig van een Grieks woord dat hoofd betekent. De bloemen zijn in een hoofdje verenigd. *Transsylvanica* wil zeggen afkomstig uit Transsylvanië. Transsylvanië ligt in Roemenië en het verspreidingsgebied van *Cephalaria transsylvanica* is Zuid-Europa tot rond de Zwarte zee en Turkije.

Het is altijd al leuk als je een voor jou nieuwe soort vindt. Maar helemaal leuk is het als die soort ook nog nieuw voor Nederland is!

Vier rovers kregen een tweede kans

tekst en foto's Pieter Klootsema

Een aantal regenachtige weken in het begin van dit jaar, gevolgd door een dekende sneeuwlaag in de eerste week van februari, maakte het voor de vogelwereld niet eenvoudig om in conditie te blijven. Zangvogels zoeken dan onze tuinen op waar tegenwoordig meer keuze aan voedsel is te vinden dan, bij wijze van spreken, in de schappen van een supermarkt. Sperrers verleggen dan ook hun jachtgebied van de bosjes en struiken naar de gedekte tafel in onze tuin en komen zo een koude periode meestal goed door. Ook de Slechtvalk, tegenwoordig een bekende verschijning in de Waard, weet tussen de aanwezige Smienten en Krakeenden en ander waterwild ook zijn honger wel te stillen. Toch is de wintertijd doorkomen een flinke uitdaging voor veel andere soorten en vooral zij die hun eerste winter meemaken hebben het zwaar te verduren. Als na een sneeuwdek vanuit het oosten ook nog eens de vrieskou ons land bereikt laten veel vogels het leven of worden zwaar aangeslagen in de natuur gevonden. Zowel hoeveelheid regen, als de sneeuw en vrieskou, zorgen er dan ook voor dat de dierenopvangcentra in onze land veel vogels krijgen aangeboden die het slachtoffer zijn geworden van de barre weersomstandigheden. Vaak is een paar weken goede verzorging voldoende om van het slachtoffer weer een sterke en gezonde vogel te maken die weer vrij gelaten kan worden om deel te nemen aan het komende broedseizoen.

Ook de Vogelklas Karel Schot in Rotterdam kreeg veel vogels aangeboden in januari, waaronder 9 Buizerds die wel een paar weken verzorging konden gebruiken. In het verleden heeft de Uilenwerkgroep van de NVWA al vaker

Het ringen

met deze dierenopvang samengewerkt waarbij het ging om het terugzetten van enkele Bosuilen en Steenuilen in de natuur. Ook nu werd onze medewerking gevraagd om 4 Buizerds hun vrijheid terug te geven in de Alblasserwaard.

De vogels die werden binnengebracht kwamen uit alle windstreken rondom Rotterdam, waaruit blijkt dat Vogelklas Karel Schot hiermee een belangrijke functie heeft in de regio. In de laatste week van januari werden er Buizerds uit Middelharnis, Dordrecht, Den Haag en een uit Rhoon binnengebracht voor opvang. Na het aansterken van deze 4 vogels togen wij op 18 februari met 4 kartonnen dozen naar Rotterdam om de Buizerds op te halen en naar het Natuurcentrum te brengen voor hun vrijlating. Nadat de vogels een laatste inspectie hadden gekregen en waren gewogen met respectievelijke gewichten van 661-693-777 en 876 gram, konden ze hun reis aanvangen naar het Alblasserbos waar hun vrijheid stond te wachten.

De vrijheid tegemoet

Natuurlijk moesten de vogels nog worden geringd wat in de werkschuur van de vereniging gebeurde, omdat het buiten wat te nat was. De eerst geringde Buizerd vloog gelijk naar een hoge boom, en begon luid te roepen en niet veel later meldde zich een andere Buizerd. Samen schroefden ze weg over de bomen. Eén voor één werden de 3 overige Buizerds gemeten en geringd, waarna ze werden vrijgelaten. Ze verdwenen tussen de bomen op zoek naar hapjes eten die ze vanaf nu weer zelf moesten verzorgen. Ze hadden het geluk dat juist deze week de temperatuur omhoog schoot richting de lente en de natuur zich gereed maakte voor een nieuw broedseizoen.

Een terugblik op het weidevogelseizoen 2021

tekst André Hornstra

Het weidevogelseizoen 2021 ligt inmiddels achter ons. De legselresultaten zijn weer door alle vrijwilligers ingevoerd in de landelijke weidevogeldatabase. Kortom, het is weer tijd om de balans op te maken en terug te blikken op het weidevogelseizoen van dit jaar.

Ieder voorjaar pak ik mijn aantekeningenboek erbij om te kijken met welk ander voorjaar de weersgesteldheid goed vergelijkbaar is. Het valt mij daarbij op dat het bijna nooit het geval is. Het is altijd net even anders. Een voorjaar zoals dit jaar was ook al even uniek.

Februari kenmerkte zich door redelijk extreme temperaturen. Vanaf 7 februari dook de temperatuur fors onder nul. Nachten van -10 graden Celsius waren geen uitzondering. Tot en met zondag 14 februari kon er worden geschaatst in de Alblassterwaard. Die middag kwam de temperatuur weer boven nul en het dikke pak ijs dooide razendsnel weg. De Kieviten die met de vorstgrens waren meegetrokken kwamen snel terug. Op donderdag 18 februari kregen we al meldingen van boven de polder buitelandse Kieviten. In het weekend van 20/21 februari werden zelfs temperaturen gehaald van bijna 20 graden Celsius en we maakten ons al op voor het nieuwe weidevogelseizoen.

De maand Maart was qua temperatuur gemiddeld normaal, maar de maand deed mij denken aan een oud-collega die ooit zei dat je moest uitkijken met gemiddelde waarden. Hij zei: "Als ik met mijn ene voet in een emmer gevuld met ijswater ga staan en met mijn andere voet in een emmer met water van 75 graden Celsius dan is het gemiddeld wel lekker warm. Toch zal ik het anders ervaren..."

Maart was namelijk best koud en het voorjaar wilde maar niet echt op gang komen. Op 20 van de 31 dagen bleef de temperatuur onder de 10 graden Celsius. Ook hadden we 8 nachten met vorst (De Bilt). De laatste paar dagen werd het echter warm, waardoor het gemiddeld een normale maand werd, maar zo heb ik het niet ervaren. Daarna volgde de koudste aprilmaand sinds 1986. Ook mei was koud, nat en somber. Het was de natste meimaand in 38 jaar en het gevoel dat het voorjaar maar niet op gang wilde komen bleef hangen.

Door de laatste aangename week van februari kwam toch een aantal vroege Kieviten begin maart aan de leg. Op 5 maart werd het eerste Kievitse van Nederland gevonden en op 7 maart vond ik het eerste Kievitse van Zuid Holland bij Hoogblokland. Het gros van de Kieviten raakten pas in de 2e helft van maart aan de leg. Normaliter wordt ca. 14 dagen na het eerste Kievitse

De Kleine Plevier (foto: Ad Kraaijeveld)

ook het eerste Grutto-ei gevonden. Dat gebeurde niet, de Grutto hield zich door de kou nog even in. Op 29 maart kwam daar dan toch de melding van Hennie en Teuni Roest. Eerste Grutto-ei zeker? Nee, dat niet. Hennie en Teuni Roest hebben een voorliefde voor de Scholekster. Nabij Streefkerk ontwaarden zij een reeds volledig legsel van 4 eieren van de Scholekster. Het bleek om het eerste Scholekster-ei te gaan van de weidevogelwerkgroep Alblassterwaard, maar ook van Zuid Holland.

Het eerste Grutto-ei werd op 3 april door onze vrijwilliger Jan van der Eijk gemeld. Wij waren onder de indruk van Jan want dit was pas het tweede seizoen dat Jan actief is als weidevogelvrijwilliger. Heel erg knap.

De Tureluur doet het meestal nog iets rustiger aan. Zo ook dit voorjaar. Op 16 april meldde Theo Bakker zich met het eerste Tureluur-ei van de weidevogelwerkgroep.

Door de coronaregels medio februari/maart was het dit voorjaar niet mogelijk om een startavond te organiseren. In plaats daarvan hebben we op 6 maart op De Heihoeve te Giessenburg een soort van Drive-thru georganiseerd waarbij alle 40 vrijwilligers in de gelegenheid werden gesteld de benodigde materialen op te halen binnen hun eigen tijdslot. Dit was coronaproof en werkte prima. Met grote dank aan familie de Groot! Wel jammer is dat je elkaar niet allemaal even tegelijk kunt zien, maar, gezien de omstandigheden was het een prima alternatief. Als gevolg van een soepeler coronabeleid is het wel gelukt om een slotavond te organiseren. Die vond plaats in het verenigingsgebouw van de NVWA op 6 juli j.l.

Tractor Heilhoeve (foto: Louis de Groot)

Op deze avond zijn de vinders van de eerste eieren en Gradus Wielders in het zonnetje gezet. Gradus heeft aangegeven het rustiger aan te willen gaan doen. Hij vertelde dit jaar 9 weken lang 5 dagen per week op pad te zijn geweest (van 9.00 uur tot 17.00 uur) en dat dat in combinatie met zijn leeftijd best pittig was. Daarnaast heeft hij ook andere hobby's waar hij ook graag tijd voor wil vrij maken. Wij zullen de enorme inzet voor de weidevogelwerkgroep gaan missen. Nogmaals veel dank voor al jouw inspanning! Gelukkig hoeven wij Gradus niet helemaal te gaan missen, want hij blijft actief op het gebied van vogeltellingen.

Resultaten 2021

Dit jaar bestond de weidevogelwerkgroep uit 42 actieve vrijwilligers. De totale tijd die met elkaar aan weidevogelbeheer werd besteed was 2.928 uren. Per vrijwilliger waren dat gemiddeld bijna 70 uren. Met alle vrijwilligers bij elkaar hebben we dit voorjaar 1.941 nesten gevonden en gemarkeerd in de Alblasserwaard. Daarnaast heeft een aantal van onze vrijwilligers meegeholpen op boerenbedrijven in de Vijfheerenlanden. Ook daar zijn nog eens 175 nesten van weidevogels gevonden en gemarkeerd. In totaal zijn er dus 2.116 legsels gevonden en gemarkeerd.

Ik zoom even in op de 1.941 gevonden en gemarkeerde legsels in de Alblasserwaard (zie ook overzicht). De zogenoemde 'big five' (Kievit 1162 nesten, Grutto 390 nesten, Scholekster 147 nesten, Tureluur 109 nesten en Slobeend 20 nesten) nam het leeuwendeel van de nes-

ten (ruim 94%) voor haar rekening.

Van 3 soorten nam het aantal gevonden legsels toe t.o.v. het jaar 2020 (Grutto +7,5%, Scholekster +5% en Slobeend +150%). De Slobeend herstelde zich gelukkig. Het aantal gevonden nesten van de Slobeend nam vorig jaar 33% af (12 nesten in 2019, 8 nesten in 2020). Dit jaar zaten we met 20 nesten zelfs ruim boven het jaar 2019. Opvallend was dat veel van de gevonden nesten van de Slobeend zich bevonden in de nabijheid van een plasdras-perceel.

Van 2 soorten uit de 'big five' nam het aantal gevonden legsels af. Het aantal gevonden legsels van de Kievit nam met 4,7% af. De Tureluur scoorde een kleine min van 1,8%.

Het was opvallend dat er in 2019 en 2020, op bescheiden schaal weliswaar, legsels werden gevonden van de Kleine Plevier. In 2019 ging het om 3 legsels en in 2020 ging het om 4 legsels in de Alblasserwaard. We waren benieuwd of deze trend zich zou voortzetten in 2021. We werden daarin met 8 gevonden legsels niet teleurgesteld, integendeel, de Kleine Plevier is een echte pionier. Nieuw ontgonnen (nog kaal) gebied wordt vaak als eerste ontdekt door deze vogel. De meeste legsels werden gevonden op een kale ingezaaide maïsakker in de nabijheid van een plasdrasperceel.

Dat is mooi al die gevonden legsels, maar de vraag is of het ook zin heeft gehad? Dat heeft het zeker! In totaal zijn van de 1941 gevonden en gemarkeerde legsels in de Alblasserwaard er 1323 beschermd geweest bij agrarische/landbouw-werkzaamheden.

Hier volgt een onderverdeling:

Legsels beschermd bij:	
Bemesten	: 238
Gewasbescherming	: 90
Beweiden	: 106
Maaien	: 300
Ploegen/eggen	: 51
Rollen/slepen	: 10
Zaaïen/poten	: 103
Overige activiteiten	: 421
Totaal aantal nesten beschermd	: 1.323

(ruim 68% van het totaal 1.941)

Zonder markering van de nesten zou het merendeel verloren zijn gegaan tijdens de agrarische werkzaamheden. Bij de activiteiten maaïen, bemesten, ploegen/eggen, rollen/slepen en zaaïen/poten is de kans dat het nest sneuvelt nagenoeg 100% als niet gemarkeerd is. Op de foto hierboven is te zien hoeveel moeite er op de Heihoeve in Giessenburg gedaan werd om een gemarkeerd nest te sparen.

Van 1714 nesten is bekend hoe het uiteindelijk is afgelopen. Er zijn 1443 nesten uitgekomen (84,19%). 271 nesten zijn niet uitgekomen (verliespercentage 15,81%). Het niet uitkomen van de nesten wordt in 68,27% van de gevallen veroorzaakt door predatie en 21,03% door het verlaten van het nest door de ouders.

Wat is nu het effect geweest van het koude voorjaar op de resultaten van 2021?

De Kieviten die halverwege maart zijn gaan broeden kregen halverwege april kuikens. Dat was een koude natte periode. Dat heeft de pullen geen goed gedaan. Gelukkig kunnen Kieviten meerdere legfels produceren en veel paartjes zijn daarna dan ook nog een nieuw legfel begonnen. Deze nieuwe legfels zijn medio mei uitgekomen. Ook is in mei het gros van de Grutto-, Scholekster- en Tureluurlegfels uitgekomen. We hebben sterk de indruk dat het heel erg goed is gegaan met de kuikens van mei en juni. Door het natte weer hebben heel veel boeren het maaien noodzakelijkerwijs uit moeten stellen en veel percelen konden pas begin juni worden gemaaid. Al met al heeft dit op de kuikenoverleving een zeer gunstig effect gehad. Kuikens laten zich onmogelijk tellen. Ze zijn amper zichtbaar en wij willen ook zo weinig mogelijk verstoring aanbrengen. Harde cijfers over kuikenoverleving ontbreken dan ook. Wat we wel hebben kunnen waarnemen zijn veel alarmerende ouders. Onze vrijwilligers hebben dit jaar meer dan ooit alarmerende ouders gezien en dan ook nog tot ver in het weidevogelseizoen (eind juni/juli). Een alarmerende ouder heeft kuikens, dat is 100% zeker. Ook hebben we, meer dan in andere jaren, veel grote vliegvlugge kuikens gezien. Al met al geeft dit bij ons de overtuiging dat we te maken hebben met een zeer gunstig weidevogelseizoen. Dat geeft een goed gevoel!

Als laatste wil ik nog het volgende onder uw aandacht brengen: Dit najaar verschijnt er een prachtig boek over

de Grutto, onze nationale vogel. Het boek (zie foto) is gemaakt door Astrid Kant en Otto Plantema. Thema's die aan bod komen zijn: De 4 Grutto's in de wereld, broedgedrag, migratie, onderzoek, bescherming, predatoren, where to see. Een absolute aanrader voor een ieder die de Grutto een warm hart toedraagt. Voor wie niet zo lang kan wachten en alvast een kijkje wil nemen, ga naar: <https://www.flipsnack.com/8D658C99E8C/grutto-preview.html>

Voor nu nemen we even afscheid van de buitende Kieviten en de alarmerende Grutto's. Over een half jaar hopen we ze weer te verwelkomen.

De veldleeuwerik is zeldzaam geworden. Gelukkig hebben we dit nest succesvol kunnen beschermen (zie de tabel).

De Veldleeuwerik (foto: André Hornstra)

Legfels per soort - Selectie 2021, groep ZH01 Weidevogelgroep Alblasserwaard

Soort	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Bew.	Werk.	Verl.	Ov.	Onb.
Brandgans	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Canadese gans	2	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Fuut	2	2	2	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Graspieper	2	2	2	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Grauwe gans	5	4	4	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Grutto	390	325	278	47	85.54	31	0	4	11	1	0
Kievit	1162	1054	879	175	83.40	122	3	5	33	0	12
Kleine plevier	8	8	7	1	87.50	1	0	0	0	0	0
Knobbelzwaan	1	1	0	1	0.00	1	0	0	0	0	0
Kolgans	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Kraakeend	14	10	7	3	70.00	1	0	1	1	0	0
Kuifeend	6	5	5	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Meerkoet	20	19	16	3	84.21	2	0	0	1	0	0
Nijlgans	2	2	2	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Scholekster	147	127	99	28	77.95	19	1	0	6	0	2
Slobeend	20	17	16	1	94.12	1	0	0	0	0	0
Tureluur	109	93	86	7	92.47	4	0	0	3	0	0
Veldleeuwerik	2	2	2	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Wilde eend	45	39	34	5	87.18	3	0	0	2	0	0
Wintertaling	1	0	0	0	0.00	0	0	0	0	0	0
Zomertaling	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	1941	1714	1443	271	84.19	185	4	10	57	1	14
% van bekend resultaat			84.19	15.81		10.79	0.23	0.58	3.33	0.06	0.82

Aantal: 21

Focus op de Steenuil

tekst en foto's Pieter Klootsema

Steenuilen

Terwijl de focus van de Homo sapiens dit jaar op Corona en het indammen van hun vrijheden lag, hadden de Athene noctuas weer dezelfde moeilijk- en mogelijkheden als in de afgelopen jaren.

Hun focus lag weer bij hun broedseizoen en dit artikel bevat wat dit voor een deel van de Alblasserwaardse steenuilen heeft opgeleverd.

Bij het vaststellen hoeveel broedgevallen onze waard heeft moeten we uitgaan van een schatting, omdat we ze niet allemaal op ons netvlies hebben. Met zo'n 40 á 50 zitten we aardig in de buurt denken we. De Steenuil-werkgroep van de NVWA heeft op dit moment tussen de 30 en 35 nestkasten onder haar beheer, nadat we in 2011 begonnen zijn met maken en plaatsen van de extra broedplekken voor deze kwetsbare soort, die op de rode lijst van Vogelbescherming staat.

Mede door *Beleef de lente* waarbij diverse soorten vogels via een webcamera tijdens hun broedtijd worden gevolgd, kan eenieder tegenwoordig een familie Steenuilen van nabij volgen. Hieruit blijkt dat de Steenuil op een grote schare volgers kan rekenen en samen met de Visarend veel bezoekers trekt op deze vogelsite. Als Steenuil-werkgroep zijn we nog niet zover, maar door middel van een 4-tal bezoeken proberen we een beeld te krijgen hoe de populatie zich in de Alblasserwaard ontwikkelt. Door het ringen en het vastleggen van alle genoteerde gegevens [zoals gewicht, vleugellengte en ringnummer] in het Nestkaartproject van SOVON willen we helpen het landelijke beeld van de Steenuil te vergroten en bescherming te verbeteren. Ook hier geldt: meten is weten en de beleidmakers kunnen nu eenmaal niet om harde cijfers heen als het om bescherming gaat. Met het uitbreken van de pandemie vorig jaar

waren normale werkzaamheden niet langer normaal, moesten we flink op de rem gaan staan en het aantal bezoeken reduceren. Maar ook het niet normale went en wordt langzamerhand normaal en dus konden we dit broedseizoen met een aantal aanpassingen weer aan de slag. De wintercontrole van de broedgevallen van vorig jaar viel op 23 februari gelijk met het breken van het warmterecord deze maand en met 19 graden was het verre van een winterdag. Op een enkele nestkast na hadden alle Steenuilen een frisser plekje opgezocht en waren de kasten verlaten. Eén paartje was in een kast 50 meter westelijk gaan zitten en aangezien ze geringd waren konden we deze verplaatsing gemakkelijk vaststellen. In de eerste week van mei moesten alle nestkasten worden gecontroleerd op aanwezigheid van een broedpaar en eventuele eieren. Deze ronde leverde 13 broedparen op, waarvan 1 paar niet in de nestkast zat, maar lekker op 3 meter afstand in een holte van een appelboom. Ook konden we vaststellen dat één nestkast was verlaten, maar dat er in een vernieuwde kast die we vorig jaar hadden geplaatst een vrouwtje op eieren zat. Stuivertje wisselen dit jaar dus. In totaal telden we 41 eieren waarvan één nest met 5 en één met 3 stuks, terwijl de rest uit 4 eieren bestond. Gemiddeld kwamen we dus op 4 uit wat een mooi resultaat is voor de Steenuil. Nu zegt een eitje meer of minder niet zoveel, want het gaat uiteindelijk om de uitgevlogen jongen om de populatie te laten groeien. Dat de ene biotoop het beter doet dan een andere is wel bekend, maar soms kom je leuke waarnemingen tegen op een enkel erf; zoals bij één in Groot Ammers waar behalve naast de Steenuilkast in een knotwilg een paartje Scholeksters hun eieren hadden gestald en ook een Ooievaarpaar op 30 meter ook aan het broeden was geslagen.

Hier was dus voor iedere bek of snavel blijkbaar iets te vinden. Als na 28 dagen de eieren uitkomen wordt

Tekening Steenuilen: Jolanda van Heusden

er een datum geprikt om de jonge uilskuikens van een ringstation-ring te voorzien. De jonge uilen worden gewogen om de conditie te beoordelen, vleugellengte gemeten om leeftijd [aantal dagen] te bepalen en ze krijgen een ring met unieke nummers om de linker poot geschoven. Het ringen van vogels is belangrijk voor onderzoek. Bijvoorbeeld om vast te stellen waar ze naartoe trekken en hoe oud ze zijn geworden en ook hun gedrag, het voedselaanbod en de sterfte onder een soort. Na dit bezoek kunnen we zien hoeveel van de aangetroffen eieren jonge Steenuilen heeft opgeleverd en in dit jaar waren dat 41 eieren en 26 Steenuilen. In één kast hebben we geen eieren geteld, omdat het open maken van de kast de broedende moeder te veel zou verstoren, maar hier bleek het nest toch nog 5 jonge Steenuilen te bevatten. De Steenuilen met hun minder luxe onderkomen [appelboom] hadden dit jaar toch ook weer de juiste keuze gemaakt, want ook hier vlogen 3 jonge steenuilen de wijde wereld in. De laatste controleronde is om te kijken of de kast nog dode jongen of resten hiervan bevat. En als we er vanuit gaan dat de jongen na 30 dagen het nest verlaten, plannen we dit tussen die 30 á 40 dagen. In ons geval waren, op één jong na, alle uilen uitgevlogen. Blijkbaar had dit jong een paar dagen respijt van zijn ouders gekregen, want hij zag er prima uit en stak zijn scherpe nagels lekker in mijn zachte vlees. Na deze controle konden we de feiten op een rijtje zetten. Al die uren en kilometers vertellen we dus naar: 35 nestkasten gecontroleerd, 12 broedgevallen in nestkast, één in appelboom, 49 eieren, 29 jonge Steenuilen geringd, 4 volwassen geringd en 12 terugvangsten van volwassen Steenuilen. Dit ligt iets hoger dan de afgelopen jaren en hopelijk kunnen we op dezelfde voet doorgaan, zodat de waard de Steenuilenpopulatie kan opstuwten en een veilig leven kan bieden in onze gebied.

Scholeksters

Een kilometerhok inventariseren

tekst Bram van Vliet

In Onze Waard kunt u regelmatig lezen dat de Planten- en insectenwerkgroep kilometerhokken inventariseert. Hoe dat precies in zijn werk gaat wil ik in dit artikel uitleggen. Bij een hok moet u niet denken aan een hok voor dieren, maar aan een stukje van de kaart. Ook wordt wel gesproken van kilometerblokken.

Het inventariseren van wilde planten doen we voor de stichting Floron. Floron staat voor FLORistisch Onderzoek Nederland. Floron doet onderzoek naar wilde planten in Nederland: waar groeit wat en gaan soorten voor- of achteruit.

Als je een kilometerhok gaat inventariseren, moet je er eerst één kiezen of je neemt een hok dat Floron geselecteerd heeft. Zelf kiezen kan aan de hand van topografische kaarten, daar staan lijnen op, de zogenaamde Amersfoortcoördinaten, die het hele land verdelen in vierkanten van één bij één kilometer.

Op het kaartje ziet u het hok dat Floron voorgesteld heeft en dat we dit jaar gedaan hebben. Het heeft een nummer 114-427. De getallen horen bij de coördinaten. Het hok rechts er naast is dus 115-427 en het hok er boven is 114-428. Dit hok ligt op de grens van Hardinxveld en Sliedrecht.

114-427 is een hok dat volgens het 'nieuwe strepen' gedaan moet worden. Dat houdt in dat twee mensen (of groepen) het hok één keer onafhankelijk van elkaar inventariseren. Je krijgt dan twee lijsten met gevonden soorten die van elkaar verschillen. Je mist altijd soorten, zeker als er maar één of enkele exemplaren in het hok staan. Algemene soorten zullen zeker door beide mensen gezien worden.

Statistici kunnen aan de hand van de twee lijsten ver-

Hok 114-427 (Bron: Floron)

antwoorde uitspraken doen over de trends in voor- en achteruitgang van plantensoorten in Nederland.

Als je een totaal-inventarisatie doet, bezoek je het hok meerdere keren, in het voorjaar, de zomer en het najaar. Ook probeer je alle hoeken van het hok te bezoeken.

Hoe gaat het nu praktisch gezien in z'n werk? Als je met een groepje bent, spreek je datum, tijd en plaats af. Als iedereen er is start je: de deelnemers roepen de naam van elke plant die ze zien en door één van hen wordt de naam ingevoerd in een App op de telefoon. Er wordt

Waar mogen wij u heen brengen?

SNELLEVLIE
TOURINGCARS

Travel. Meet. Enjoy.

T (078) 69 20 120
info@snellevliet.nl

www.snellevliet.nl

landwinkel
De Fruitheerlijkheid

Proef het landleven!

Kerkbuurt 56
Papendrecht
tel. 078-6440599
openingstijden
ma. t/m do.
13.30 uur-17.30 uur
vrijdag
8.30 uur-20.00 uur
zaterdag
8.00 uur-17.00 uur

FRUIT
veel fruit uit eigen boomgaard
AARDAPPELEN EN GROENTEN
ook biologische groenten
GESCHENKPAKKETTEN
STREEKPRODUCTEN
'Heerlijkheid van Papendrecht'
Jam, sap, saus
van fruit uit eigen boomgaard

www.fruitheerlijkheid.nl

gebruik gemaakt van de NOVA app. NOVA staat voor NatuurObservaties voor de VerspreidingsAtlas. Hoewel het digitaal gaat, wordt het nog steeds 'strepen' genoemd. In het verleden ging je met een papieren lijst het veld in en streepte je aan welke plant gevonden werd.

We inventariseren meestal op woensdagavond, van april tot september, tot de zon onder gaat.

Om terug te komen op hok 114-427:

De PIWG heeft dit hok op 19 mei bezocht en vond 136 soorten.

Wim van Vliet (nee, geen familie) bezocht het hok op 26 juni en vond 162 soorten. 93 soorten werden zowel door de PIWG als door Wim gevonden. Wim vond 66 soorten die de PIWG niet gezien heeft en omgekeerd vond de PIWG 41 soorten die Wim niet zag. Samen vonden ze 200 soorten. Het vrij grote verschil kan komen doordat er eind juni meer aanwezig zijn dan half mei. In mei bloeit een aantal soorten die eind juni al verdwenen zijn en eind juni zijn er heel wat planten die half mei nog niet zichtbaar waren.

Ook de ervaring van de inventariseerders speelt een rol.

Als dit nummer van Onze Waard verschijnt is het inventariseren al gestopt, maar in 2022 hoopt de PIWG weer verder te gaan. Wie een keer mee wil, is van harte welkom!

(foto Anja Hagen)

VISSER
HOVENIERS
HETMEESTER • AENITE • ONTWERP

Const. Huygenslaan 6 | 3351 XC PAPENDRECHT
T: 078-6157889 | F: 078-6429661 | G: 06-53257066
www.visserhoveniers.nl

**BRUILOFTEN
VERGADERINGEN
EVENEMENTEN**

Goed geregeld!

WWW.TILGROEP.NL

VERZEKERD VAN DYNAMIEK

Iedere dag staat in het teken van waardevolle dingen
doen voor onze klanten. Simpelweg echt relevant willen zijn,
vanuit passie en talent voor ons vak, dat is L&B.

www.lb.nl

Solide en gedegen

Aannemen en uitvoeren van:

- het bouw- en woonrijp maken van (bedrijfs)terreinen
- grond-, straat- en rioleringswerken
- groen- en bodemsaneringswerken
- alle voorkomende sloopwerken

**GS DE GROOT & SCHAGEN
AANNEMINGSBEDRIJF B.V.**

Lelystraat 101 3364 AH Sliedrecht
☎ (0184) 41 62 33 ☎ (0184) 41 88 79 🌐 www.degrootschagen.nl

**Zand, grind of
grond nodig?**

Directe levering los gestort of in Big-Bag.

Openingstijden:
maandag t/m vrijdag
7.00 uur tot 17.00 uur
zaterdag
8.00 uur tot 12.00 uur.

Bij Van Vliet Sliedrecht bent u
aan het juiste adres voor levering
van zand, grind, mijnsteen en
tuingrond. Voor verhardingen
leveren wij diverse soorten
granulaat. Ook kunt u bij ons
uw grond, puin- en tuinafval
inleveren. Bestellen via de website
en telefonisch.

www.vanvliet-sliedrecht.nl

Industrieweg 27
3361 HJ Sliedrecht
T 0184 415 501
E info@vanvliet-sliedrecht.nl

**VAN VLIET
SLIEDRECHT**

Activiteiten & werkgroepen

Activiteiten en werkgroepen	contactpersoon	telefoon /e-mail
Advertenties 'Onze Waard'	Door Verhagen	0184-682235
Amfibieën- en Vissenwerkgroep	Bastiaan van de Wetering	06-17530641
Bibliotheek	Leen den Ouden	078-6153280
Educatie en IVN-werkgroep	Nel Welschen Miriam Vermeij	078-6172348 scholen@nvwa.eu
Exposities Kunst	Ellie Snoeren	078-6151269
Gebouw (SNC)	Wim Hoogkamer	078-6154464
Gratis tuinadvies en lezingen over natuurtuinen	Leen den Ouden	078-6153280 ouden.l@chello.nl
Horeca-bar	Evert de Groot	0184-412618 b.g.g. 06-11172903
Illustraties	Piet van Meerkerk	0184-683301
Kinder-doe-hoek	Nel Welschen	078-6172348
Knotploeg "De Kievit"	Nik Blom	0184-652249
Ledenadministratie	Elly Hoogkamer	ledenadministratie@nvwa.eu
'Onze Waard' kopij	Tom Kalkman	redactieonzewaard@nvwa.eu
Planologie	Jacques Verhagen	0184-682235
Planten- en Insectenwerkgroep	Bram van Vliet	0184-617245
Public Relations (PR)	Pieter Vink	pr@nvwa.eu
Themagroep	Heleen Roest	0184-681725
Vogelwerkgroep	Pieter Bieren Richard Slagboom	06-30344431 06-49201029
Tuinwerkgroep	Leen den Ouden	078-6153280
Weidevogelwerkgroep	Theo Bakker André Hornstra	06-24975448 06-46832779
Zoogdierenwerkgroep	Nel Welschen	078-6172348

Eekhoorn (foto Anja Hagen)

Streeknatuurcentrum Alblasserwaard

**'Onze Waard' is het vier keer per jaar verschijnende mededelingenblad van
de Natuur- en Vogelwacht "De Alblasserwaard"
... al 52 jaar uw eigen natuurvereniging**

De vereniging heeft ten doel:

- Het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van het landschap, de natuur en het milieu in de Alblasserwaard en het gezamenlijk beleven daarvan.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door:

1. Het bevorderen van het natuur- en milieubesef door middel van educatieve activiteiten.
2. Het beschermen van flora, fauna en landschap.
3. De studie over de flora, fauna en landschap.
4. Het meewerken aan het in stand houden van door particulieren of organisaties, in de Alblasserwaard, verworven natuurgebieden.
5. Het waken tegen water-, bodem- en luchtverontreiniging.
6. Het toetsen van planologische voornemens en het eventueel hierop reageren door middel van gefundeerde bezwaarschriften.

Matenaweg 1

3356 LS Papendrecht

Tel. 0184-412618

www.nvwa.eu

Openingstijden:

In de zomer

vanaf 1 april t/m 30 september

Dinsdag t/m zaterdag van 10.00 - 17.00 uur

In de winter:

vanaf 1 oktober t/m 31 maart

Woensdag van 12.00-16.00 uur

Zaterdag van 10.00-17.00 uur

Andere dagen op afspraak

1969

2021

52 jaar NVWA